

Diana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije

U većini država broj zatvorenika je znatno porastao kroz zadnja dva desetljeća. Više čimbenika je tome doprinijelo, između ostalog i represivna legislativa protiv droga u kontekstu stalnog porasta konzumacije droga u zajednici.

Prema službenim statističkim podacima, polovica zatvorenika u zemljama Europske unije imaju u povijesti korištenje droge, a mnogi od njih su bili i intravenski ovisnici.

U prenapučenim i često nedovoljno ventiliranim zatvorskim prostorima, infektivni agensi

se mogu širiti različitim putevima: direktno-dodirom, seksualnim odnosima, kapljicama i aerosolom putem kihanja ili kašljanja.

Moguć je prijenos i drugim indirektnim mehanizmima: putem kontaminirane vode, hrane, odjeće, opreme za tetoviranje ili pribora za ubrizgavanje droge.

Prevalencija zaraznih bolesti, prvenstveno krvlju prenosivih (hepatitis B i C, te HIV i AIDS) je znatno viša u zatvorima nego u općoj populaciji te se povezuje sa intravenskim ovisnicima o drogama koji su u penalnom sustavu.

Studija provedena u 25 europskih zatvora od 1996-1998 (Rotilly & Weilandt, 1999.) ustvrdila je prevalenciju HIVa od 5,7% , a najveće stope u zatvorima u Portugalu (19,7%) i Španjolskoj (12,9%). Stope obolijevanja od hepatitisa B i C su također generalno mnogo više nego van zatvora.

Iako se čini da je korištenje droge unutar rešetaka manje često nego u zajednici, svaka epizoda injektiranja je mnogo opasnija nego van zatvora zbog nedostatka sterilne opreme te stoga visoke učestalosti dijeljenja pribora. Unatoč naporima da se onemogući unos droge u zatvore, ona se ipak unosi. Zbog toga što je krijumčarenje injektirajuće opreme mnogo kompliciranije nego unos droge, često nekoliko istih šprica i igala cirkuliraju u zatvoru, što povećava šansu da više ovisnika koristi isti pribor. Određena količina krvi koja uđe u špricu može biti prenešena idućem korisniku, a time i mogući prijenos uzročnika krvlju prenosivih bolesti. Visoka koncentracija virusa hepatitisa B i C u krvi kao i njihova sposobnost preživljenja izvan tijela čine ih mogo češćima za prijenos nego virusa HIVa.

Da bi prevenirali infekcije s krvlju prenosivim virusima, intravenski ovisnici o drogama ne smiju dijeliti ni jedan dio opreme za uštrcavanje droge uključujući igle, šprice, kuglice od vate, te žlice za grijanje droge. Naravno, trebali bi u što većem broju sudjelovati u besplatnim programima dijeljenja šprica i igala.

Prevenција se zasniva na blokiranju transmisije bolesti uzrokovanoj korištenjem kontaminiranih šprica i igala. Na raspolaganju su nam razni mehanizmi počevši od edukacije o putevima prijenosa bolesti pa do besplatnih i anonimnih «needle and syringe» programa. Ako ovisnicima nisu dostupne neupotrebljene igle i šprice, treba omogućiti uporabu dezinficijensa , u prvom redu preparate klorne kiseline. Edukaciju o spriječavanju rizika nužno je provoditi licem u lice (individualno), te implementirati program cijepljenja protiv hepatitisa B i A. Nužno je promovirati

supstitucijske tretmane kod ovisnika unutar zatvora (buprenorfin) koji mogu znatno smanjiti rizik transmisije krvlju prenosivih bolesti.